

УДК 007: 304: 001

ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ ЯК ГОЛОС «МОВЧАЗНОЇ БІЛЬШОСТІ»: ПАРАДОКСИ УТВЕРДЖЕННЯ

Сергій Демченко

*Дніпропетровський національний університет ім.О.Гончара
проспект Гагаріна, 72, Дніпропетровськ, 49010, Україна*

Аналізується роль і місце новітніх медіа у процесі розбудови громадянського суспільства та складні суспільні проблеми, що при цьому виникають.

Ключові слова: Інтернет, соціальні комунікації, крос-медіа, громадська думка, глобалізація.

Вступ

Екскурс в історію теоретичних прогнозів, які сповіщали про зародження інформаційного суспільства як нового рівня цивілізації, дозволяє виділити в зарубіжній комунікативістиці три стадії вивчення цього процесу. Якщо на першому етапі вивчення все зростаючої ролі інформаційно-комунікаційних чинників розвитку суспільства перепліталось з концепціями постіндустріальних відносин (як, наприклад, в роботах Д. Белла [1]), то на другому висувуються ідеї розвитку моделей саме інформаційного суспільства, підґрунтям якого стає розвиток нової комп'ютерної техніки (М.Кастельс [8], Е. Тоффлер [12]). І лише на третьому етапі в 90-ті роки минулого століття акцент переноситься з «практичного» уславлення достоїнств «мережевого світопорядку» на соціально-історичне прогнозування реальних переваг і труднощів переходу до інформаційного суспільства, на специфіку цього процесу в національних та міжнародних контекстах.

Російський фахівець Д.В. Іванов, відповідаючи на запитання, чому основним феноменом комп'ютерної революції став Інтернет, а не, наприклад, гігантські електронні банки даних чи штучний інтелект, приходить до парадоксального, на перший погляд, висновку: «В Інтернеті не створюється жодне знання, проте він безмежно розширює можливості здійснення комунікації» [7, с.37].

Можливо, науковець і не зовсім точний, адже справді безкінечна інформація, яка накопичується у банках даних Всесвітньої Мережі, рано чи пізно сама по собі може надати нову якість викладеним в ній знанням, проте не можна не визнати, що він має рацію, коли вказує на фундаментальну обмеженість нинішнього етапу розвитку Інтернету. Мережа справді механічно передає інформацію, та сама поки що не здатна продукувати її. У цьому сенсі

комп'ютерна революція – це лише один з чинників сучасних суспільних змін, а мережева організація суспільства – альтернативна, але не єдина можливість для подальшого розвитку соціуму.

Постановка проблеми

Аналізуються соціальні та громадсько-політичні наслідки утвердження новітніх комунікацій та ті проблеми, які виникають при утвердженні доступу до них усіх бажаючих.

Результати

Розширення доступу до технологій, що значно посилює диверсифікацію каналів, послуг, а також змісту, яку ми спостерігаємо останні десятиліття, змушує нас зробити деякі парадоксальні висновки, вказати на явні протиріччя, з якими людство має справу чи не кожен день. Голандський вчений Я. ван Куйленбург, говорячи про медіарізноманіття (*media diversity*), що, як вважає у своєму словникові концепції і термінів Л.М. Землянова, співвідноситься з терміном «*culture policy*» [6, 91], підкреслював: ми спостерігаємо певну експоненціальну диверсифікацію, яка може буде зведена до формули трьох «С» - *diversification = Content, Carriers, Channels* (зміст, поставщики, канали) [13, 79-80]. Парадокс же цієї формули полягає в тому, що різноманітність каналів змушує говорити про доступність інформації. З'являються нові форми дефіциту. Ми буквально тонемо в інформації, але відчуваємо нестачу знань.

На думку Нобелівського лауреата, економіста Г. Саймона, сьогоднішня «інформація знищує і поїдає увагу своїх споживачів (реципієнтів)» [цит. за: 11, с.83]. Звідси інформаційний та комунікаційний парадокс: *багато інформації = мало інформації*. В таких умовах навіть найновіші технології для продукування та розповсюдження інформації безсилі, бо вони не можуть бути доступними для всіх, а інформація не буде відфільтрована.

В умовах інформаційного парадоксу йде перевантаження споживачів (особливо дітей та підлітків) інформацією, у зв'язку з чим виникає дефіцит уваги. Масив Інтернет-сайтів, величезна кількість супутникових та кабельних каналів ТБ, які, як правило, вибираються легким натискуванням на відповідну кнопку пульту, в цілому, як не дивно, не дають людині зосередитись на чомусь конкретному. Тому у цих випадках таким важливим є інформаційний відбір, а в окремих ситуаціях і повна відмова від користування новою інформацією.

До речі, дефіцит уваги виникає ще й як результат відсутності навичок традиційного читання. Нові покоління поступово відмовляються від звички читати, що в умовах інформаційної дифузії, яка панує зараз у світі, призводить до втрати вмінь розуміти й аналізувати інформацію, знаходити потрібне у різних видах ЗМК.

У зв'язку з цим особливої уваги набуває спостереження видатного німецького теоретика М. Вебера, який одним з парадоксів еволюції суспільства вважав появу двох видів самоідентифікації особистості: індивідуацію та індивідуальність. Суспільство, що ще на порубіжжі XVIII-XIX століть стало «атомарним», тобто розпалося на певну сукупність індивідів, продовжує тримати в полі зору кожну окрему людину, створюючи її особистий послужний список. Це і є індивідуація – відмінності однієї людини від інших за формальними, поверхніми ознаками.

Індивідуальність – а саме їй, на думку аналітика, загрожує зміцнення соціальної організації та суспільний моніторинг, що супроводжує це зміцнення, – це здатність розпорятись власною долею, поводити себе незалежно, контролювати течію власного життя [див.: 2, с.415].

Інтернет, який став середовищем розвитку віртуальних спільнот, альтернативних реальному суспільству, загрожує людині втратою індивідуальності, точніше підміною реальної особистості сконструйованою та трансформованою віртуальною особистістю. Спілкування через Інтернет для багатьох якраз приваблює своїм знеособлюванням, що і призводить до часто незворотної трансформації особистості як неповторної індивідуальної характеристики і особистості як соціокультурного феномену. Такі особливості як стабільна самоідентифікація, індивідуальний стиль реалізації соціальних ролей («творча індивідуальність») активними користувачами Інтернету практично втрачаються. Хочуть вони того чи ні, але в процесі віртуального спілкування ними формується розмита нечітка ідентичність. Іншими словами, віртуалізуються не лише суспільні відносини, але й особистості, з яких складається соціум [див.: 2, с. 412].

Бурхливий розвиток новітніх комунікацій висвітлив ще одну соціальну проблему. Сучасна людина, яка живе у світі глобальних інформаційних потоків, вже не впевнена у своїй інформаційній свободі та безпеці, як це було раніше. З подальшим розвитком інформаційного суспільства наслідки комунікаційних процесів, що відбуваються у сфері ЗМК, стають все більш очевидними: «старі» ЗМІ переходять в Інтернет, збільшується число каналів цифрового ТБ, розвивається мобільний контент, що зменшує значення колишньої регуляторної функції держави, а, значить, залишає людину сам-на-сам з новітніми засобами комунікації.

Натомість активність незнаних раніше аудиторій, депрофесіоналізація журналістики та послаблення впливу національних держав на діяльність ЗМК стають ключовими характеристиками сучасного медійного простору. В цих умовах проблема інформаційної безпеки аудиторії набуває все більшої актуальності.

В інформаційному суспільстві, яке побудоване на використанні інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життя, найважливішим принципом комунікації та взаємодії різних інститутів, структур і людей стає мережевий принцип. На думку М. Кастеллса, «користувачі (технології) стають її головними творцями, пристосовуючи її до своїх власних потреб та системи цінностей, що кінець-кінців призводить до трансформації самої технології» [8, с.16]. Висновок М. Кастеллса про новаторство користувачів, на якому він акцентує увагу чи не в кожній роботі, надзвичайно важливий саме для інформаційної епохи [9, с. 72-73].

Незважаючи на важливу роль, яку зберігають за собою держава та великий бізнес у розвитку інформаційного суспільства, саме громадянське суспільство набуває набагато більшої, ніж раніше, свободи слова, переймаючи не себе і нову частку відповідальності за реальне використання технологій. Майбутнє інформаційного суспільства у все більшій мірі залежить нині від довіри людей до цифрових інтерактивних технологій, інтернет - індустрії, провайдерів доступу та змісту.

Для медіасфери, в якій відношення між журналістами та аудиторією

демократизуються, останнє має величезне значення. Цим визнається, що вплив аудиторії на контент, який невпинно зростає, стимулює розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. З іншого боку, колишня концепція свободи журналістської діяльності потребує корегування, бо в процесі цієї діяльності аудиторія вже не є мовчазною та пасивною спільнотою. Навпаки, користувачі, маючи величезний вибір медіаконтенту, переймають на себе одну з найважливіших функцій журналіста-формування інформаційної черги денної. Використовуючи новітні технології, вони все більше перетворюються у своєрідного співучасника процесу створення медіаконтенту. Це, з одного боку, посилює депрофесіоналізацію журналістів, а з іншого-знижує рівень інформаційної залежності аудиторії від медіа-професіоналів.

Ще одним суттєвим наслідком формування мереженого суспільства стає усунення держави з тих сфер, де вона традиційно визначала «правила гри». Це особливо відчувається у сфері регулювання ЗМК. Як вказує англійський дослідник А. Маттеларт, «свобода комунікації більше не викликає жодних сумнівів. Будь-які заперечення на адресу подібної концепції сприйматимуться як відновлення цензури... Принцип саморегуляції використовується для того, щоб делегітимізувати будь-яку спробу формування національної чи регіональної політики у цій сфері» [14, с.146].

Разом з тим той оптимізм відносно переваг інформаційного суспільства над іншими стадіями людського розвитку, що був притаманний працям «батьків-засновників» нової суспільної формації, сьогодні змінився більш стриманим відношенням до бурхливого розвитку новітніх технологій і визначенням тих загроз, які з'являються у зв'язку з їх появою.

Німецький філософ та комунікативіст Ю. Габермас розробив концепцію розвитку вільної від будь-якої залежності комунікації. Вона включає в себе такі аспекти: рівність учасників комунікації та свободу від утисків; темою дебатів є загальнозначущі проблеми, що важливі для всіх; заборону обмежень дискурсу та можливість його відновлення за вимогою учасників. На перший погляд, саме новітні технології, зокрема, Інтернет забезпечують реалізацію усіх цих вимог. Адже саме тут відсутня цензура, всі голоси мають однакову вагу і значущість, кожен може у будь-який момент реального часу висловити свою думку. Однак ці окремі голоси так і не зливаються у єдиний хор громадської думки, а сама можливість співіснування мільйонів окремих голосів не забезпечує реалізацію мрії демократів про існування незалежної від спонукання та відмінностей громадськості («публіки», за термінологією Ю. Габермаса).

Як справедливо зазначає Б. Марков, основною проблемою Інтернету є не акумуляція, а селекція, бо ця комунікація не об'єднує, а лише сегментує і диференціює. І справа навіть не в тому, що під час такого спілкування втрачаються суттєві елементи відкритої комунікації «обличчям до обличчя» (наприклад, невербальна інформація). Чужа аргументація вимагає осмислення і перевірки, а на це бракує часу. Питання, відповіді, коментарі йдуть синхронно, єдиним потоком, не залишаючи можливості для формування власної думки. Крім того таку розмову можна без зайвих пояснень перервати у будь-який момент, уникаючи відповідальності за те, що було оприлюднене [див.: 10, с.467-477].

Інтернет зовсім не ліквідує ієрархію, як це може здатись при першому з ним знайомстві. Але якщо придивитись уважніше, то виявиться, що

інтерактивне використання мультимедійних можливостей реалізується далеко нерівноцінно. А це означає, що на практиці існують різні рівні інтерактивності. Перший рівень – це лише вибір програм, що тобі цікаві, другий – рудиментарне втручання і спроби знайти додаткову інформацію і лише третій – це робота з програмами у дигітальному вигляді і можливість активно втручатись у її побудову. Тобто ведучими все одно залишаться ті, хто володіє мережею, розробляє програми чи просто має більш високий рівень підготовки або освіти.

І, нарешті, в умовах громадянського суспільства «публіка», про яку пише німецький фахівець, виступає як опозиція у вічному балансуванні між суспільством і державними інститутами. Вона породжує соціальні групи, які представляють різні інтереси, ініціюють обговорення тих чи інших проблем, проводять моніторинг дій влади. В Інтернеті в умовах «дигітальної анонімності», за висловом Б. Маркова, втрачаються соціальні, етнічні, вікові, культурні та інші відмінності. Громадськість розпадається на угруповання за інтересами, яке може виходити навіть за межі держави. Зрозуміло, що ця «демократія без берегів» вже не може слугувати інтересам суспільства у звичному його розумінні, замкнувшись на інтересах нових «віртуальних спільнот».

Проблеми взаємодії різних секторів інформаційного суспільства сьогодні по-новому осмислюється у зв'язку із всесвітньою зустріччю на вищому рівні з питань розвитку цього суспільства під егідою ООН та ЮНЕСКО в Женеві у грудні 2003 р. [див.: 15]. На цій зустрічі йшлося про умови ліквідації «цифрового розколу» за допомогою новітніх інформаційних технологій, а також було прийнято «Декларацію принципів розвитку інформаційного суспільства».

В Декларації наголошується на вирішальній ролі комунікації як одного з чинників фундаментальних соціальних процесів та однієї з основних і найбільш суттєвих людських потреб, основу будь-якої соціальної організації. У зв'язку з цим Інтернет оцінюється як суспільний ресурс глобального масштабу. Тому велика увага приділялась його керівництву у межах справедливого розподілу ресурсів за участю трьох секторів: держави, приватного сектору-капіталу, громадського суспільства у контексті взаємодії з міжнародними організаціями.

Найбільш важлива частина документів цієї зустрічі на вищому рівні присвячена розвитку електронних стратегій до 2015 р. і визначає десять завдань, які планується до цього часу вирішити. Ці стратегічні цілі та параметри дозволяють перевіряти рівень поступального руху до інформаційного суспільства, його темпи і рівень реальних досягнень.

У зв'язку з цим хотілося б звернути увагу на два важливих моменти. По-перше, одним з пунктів передбачено забезпечити доступ до теле- та радіомовлення всього населення планети, враховуючи важливість цих інформаційних технологій та реальні труднощі забезпечення доступу до Інтернету. Інший дуже важливий момент – це робота над підвищенням якості змісту повідомлень, оскільки сьогодні зростання технічних сіток і каналів передачі текстів різного роду і плану випереджає змістовні показники. Низька якість змістовного наповнення текстів гальмує розвиток глобальних обмінів в інформаційному суспільстві. Реалістичним слід вважати ще один пункт: забезпечити доступ до комерційно-інформаційних технологій для більшої

частини населення. Йдеться, зрозуміло, про безпосередній і прямий доступ, тож твердий реалізм тут поєднується з розмахом, який потрібен, щоб вирішити проблему інтернетизації та інформації людства.

Не менш важливим стає розвиток як принципів, так і плану конкретних дій, які визначають чергу денну «цифрової солідарності» і в яких передбачено пріоритети стратегії, що покликані забезпечити мобілізацію ресурсів заради просування ноу-хау та обміну технологіями на взаємоприйнятних умовах. Все це базується на необхідності заохочувати держави до створення національних механізмів універсального доступу до цифрових технологій в сільських і міських районах, які доволі часто не отримують достатнього обслуговування та не мають реальної можливості користуватись цими технологіями. Тільки усунувши ці перешкоди, можна ліквідувати розрив у цифрових технологіях.

Сьогодні представники світової спільноти розглядають також відставання окоємних країн та ліквідації прориву у доступі до нових інформаційних технологій. Спеціальна увага приділяється етичним аспектам інформаційного суспільства, зокрема, колективній солідарності, протидії використанню інформаційно-комунікаційних технологій з метою пропаганди расизму, расової дискримінації, ксенофобії, насильства, а також торгівлю людьми та їх експлуатацію.

Ще однією відносно новою проблемою, яка постала у зв'язку із глобальною інтернетизацією та розширенням сфери використання інформаційно-комунікаційних технологій, стало «засмічення» Інтернету. Постало питання розвитку Інтернет-екології, яка б дозволила очистити Інтернет від «сміття», що заважає нормальному використанню глобальної Мережі. Адже широта доступу до Інтернету, його демократизм перетворюється у свою протилежність, коли інформаційне «сміття» заважає доступу до потрібної інформації. Захист віртуального середовища перетворюється на важливий елемент розвитку і збереження інформаційного суспільства.

Інший не менш важливий момент пов'язаний з тим, що користувачі Інтернету часто виявляються відчуженими від суспільства технологіями. Особливо це стосується дітей та підлітків. Вплив Інтернету стає настільки великим, що ця вікова категорія, проводячи все більше часу за комп'ютером, втрачає можливості для міжособистісного спілкування, що призводить до ефекту «розірваної комунікації».

На рівні пересічного користувача найбільше занепокоєння викликають: зростання нерівності у суспільстві; хакерство та економічне шпигунство; спам; порушення недоторканості особистого життя; розповсюдження тероризму на глобальному та регіональному рівні; ксенофобія, расова нетерпимість; загрози суспільній моралі (непристойності, порнографія, перш за все дитяча); руйнування психіки.

Про патогенний вплив традиційних, або «старих» ЗМІ вже не раз говорилось, у тому числі українськими дослідниками. Проте нинішні виклики і загрози схожі на «мінне поле»: вони спрацьовують лише тоді, коли сам споживач починає їх активізувати.

Якщо спробувати наведені загрози розбити на блоки, то маємо такі гри основні групи: соціально-економічні, економіко-технологічні та комунікаційні.

До першої групи зазвичай відносять нерівність всередині суспільства по

відношенню до інформаційних ресурсів. Ще у 1999 р. тодішній президент США Б. Клінтон визначив її як «digital divide» («цифрову нерівність») [цит. за: 15, с.304]. Сьогодні говорять і про «цифровий розкол» між розвинутими країнами та іншими світом.

Іншу групу загроз являють собою проблеми економічного характеру. Вони пов'язані з шахрайством, що посилюється в Інтернеті шляхом розсилки через електронну пошту обіцянок, що нагадують прісно пам'ятні фінансові піраміди, кібер - пограбувань, економічного шпигунства.

І, нарешті, третя група формується тими викликами, які знову ж таки через Інтернет являються прямою загрозою психічному здоров'ю людини. Розповсюдження сектантських вчень, містичних та езотеричних практик, магії, елементарного шаманства набуло в Інтернеті загрозливо розмаху. Результатом цього стають особистісна та соціальна дезадаптація, а інколи і пряма загроза для психічного здоров'я людини.

Особливо вразливим стає молоде покоління, чії ціннісні орієнтири знаходяться у стадії формування. А оскільки саме вони є найбільш активними користувачами новітніх технологій, то під загрозою вже не лише їх громадянські інформаційні права, а й мораль, психічне здоров'я.

Висновки

Чи можна в інформаційному суспільстві, що глобалізується просто шаленими темпами, якимось чином нейтралізувати вказані загрози. На перший погляд, найбільш дієвим засобом є зміна інформаційного наповнення інтернет-сайтів. Але без жорсткої фільтрації та контролю зробити це неможливо, і дії, наприклад, уряду Китаю у цьому напрямку визнані недемократичними.

Інший шлях – міжнародно-правове регулювання діяльності світової павутини. Прийнятий у 1997 р. парламентом ФРН відповідний закон став першим в Європі законодавчим актом стосовно Інтернету. «Інтернет – це такий же засіб передачі і розповсюдження знань, як і будь-який інший, тому і на цій магістралі повинні бути виставленні чіткі дорожні знаки». - заявив у зв'язку з прийняттям закону один з його ініціаторів Ю. Рюттер [цит.за.: 15, с.305].

Але, як показує практика, найбільш ефективним та найменш подразливим для сучасного суспільства виступає третій варіант – саморегулювання, що у повній мірі забезпечує всі громадянські свободи. Саме саморегулювання, тобто прийняття рядовими користувачами на себе зобов'язань по виконанню кодекса поведінки в Інтернаті та при використанні цифрового інформаційного простору взагалі стає в умовах глобалізації найбільш ефективним запобіжним механізмом. Принципи саморегулювання давно сформульовані і використовуються у країнах Західної Європи та США у сфері традиційних ЗМІ. Так, наприклад, Велика Британія, яка не має розгорнутого та чітко прописаного законодавства у медійній сфері, широко використовує саморегулювання у діяльності більшості ЗМІ. Завдяки йому знешкоджуються конфліктні ситуації як всередині редакційних колективів, так і у взаємозв'язках з читачами, глядачами, слухачами.

Ось чому саморегулювання в цих країнах стало природнім результатом розвитку нових типів комунікації в інформаційному суспільстві. Однак порівняно зі «старими» ЗМІ саморегулюванням нових медіа передбачає більшу участь у цьому процесі самого користувача (аудиторії), залучення його до розробки сучасної філософії, принципів та умов його реалізації.

Центральним моментом тут є та обставина, що споживач медіапродукту доволі часто виступає його автором або співавтором. Ось чому переосмислюючи у сучасних умовах традиційну теорію соціальної відповідальності журналіста, необхідно у все зростаючому ступені враховувати думку користувачів, або аудиторії в цілому. Тим більше, що кількість нежурналістської інформації у нових медіа тільки зростає, тож втрата довіри з боку аудиторії може привести до самих небажаних наслідків для медіапрофесіоналів.

Українська національна традиція передбачає значну стриманість у тих питаннях, які викликають найбільше занепокоєння у користувачів мережі – показ насильства, порнографічних та непристойних сцен, особливо з використанням дітей. Політикам, журналістам, користувачам в Україні необхідно зрозуміти всю важливість і різницю хоча б двох напрямків саморегулювання – інституційного та сімейного, які мають абсолютно різні форми реалізації. І саме через ці відмінності обидві вказані форми повинні стати в майбутньому предметом особливої уваги не лише з боку науковців, журналістів, а й з боку широкої громадськості.

Подальший напрям досліджень може бути пов'язаний з вивченням ролі і місця журналіста у новітніх медіа.

Список використаної літератури

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Пер. с англ./ Д. Белл. – М. : Academia, 1999 - 372 с.
2. Вебер М. Избранное. Образ общества/ Пер. с нем. М.И. Левиной, А.В. Михайлова, С.В. Карпуликина / М. Вебер. – М. : Юрист, 1994. – 704 с. -Серия: «Лики культуры».
3. Землянова Л.М. Идеино-терминологические новации в современных дебатах об информационном обществе и его этических аспектах/ Л.М. Землянова // Вестник Московского университета. Серия 10: Журналистика. - М., 2005. – №3. – с.55-65.
4. Землянова Л.М. Техника меняет общество, но всегда ли это является прогрессом / Л.М. Землянова // Вестник Московского университета. Серия 10: Журналистика, 2001. - №2. –с.50-59.
5. Землянова Л.М. Проблема свободы выбора в современной глобализирующейся медиакультуре / Л.М. Землянова // Вестник Московского университета. Серия 10: Журналистика, 2005. - №1. –с.102-111.
6. Землянова Л.М. Коммуникативистика и средства информации. Англо-русский толковый словарь концепций и терминов / Л.М. Землянова. – М. : Издательство МГУ, 2004. – 416с. – Серия «21 век. Информация и общество».
7. Иванов Д.Ф. Феномен компьютеризации как социологическая проблема /Д.В. Иванов // Проблемы теоретической социологии. – 2000. Вып.3. – с.45-69.
8. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкарatina / М. Кастельс. – М. : Высшая школа экономики, 2000. – 820с.

9. Кастельс М. Галактика Интернет // Пер. с англ. / М. Кастельс. – Екатеринбург: Издательский дом «Сибирь», 2004. – 194 с.
10. Марков Б. Человек в эпоху масс-медиа / Б. Марков // Информационное общество – СПб. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2004. – с.452-507. – Серия : Philosophi.
11. Павликова М.М. Парадоксы информационного общества / М.М. Павликова // Вестник Московского университета. Серия 10: Журналистика, 2008. - №1. – с.82-91.
12. Тоффлер Э. Третья волна / Пер. с англ. О.А. Феофанова / Э. Тоффлер. – М. : ООО «Издательство АСТ», 1999. – с. 781.
13. Cuilenburg G. van/ New perspective on media diversity. Toward a critical-rational approach to media performance // Changing media and communications concept technologies and ethic in global and national perspectives / Ed. by Y.N. Zassoursky E. Vartanova. – М. Progress 1998 – P. 72-91/
14. Mattelart A. Multinational Corporations and the Control of Culture The Ideological Apparatuses of Imperialism/ A. Mattelart. – Brighton Harvester 1979. - 183 p.
15. Padovani C. The world Summit on the Information Society. Setting the Communication Agenda to the 21-st Century? An ongoing Exercise/ . C. Padovani// The International Journal for Communication Studies, 2004. – Vol. 54. – № 3-4. – P. 300-312

**INTERNET COMMUNICATION AS A VOTE "MOST OF TACIT":
PARADOXES APPROVAL**

Serhiy Demchenko

Dnipropetrovsk National University named after O.Honchar
Pr. Gagarina, 76, Dnipropetrovsk, 49010, Ukraine

The newest media's role as well as their place are under study in the process of reconstructing the civil society with the special emphasis on the problems faced.

Key words: Internet, social communication, cross-media, public opinion, civil society, globalization.

**ИНТЕРНЕТ-КОМУНИКАЦИИ КАК ГОЛОС «МОЛЧАЛИВОГО
БОЛЬШЕНСТВА»: ПАРАДОКСЫ УТВЕРЖДЕНИЯ**

Сергей Демченко

*Днепропетровский национальный университет им.О.Гончара
пр.Гагарина, 72, Днепропетровск, 49010, Украина*

Анализируется роль и место новейших медиа в процессе создания гражданского общества и сложные общественные проблемы, которые при этом возникают.

Ключевые слова: Интернет, социальные коммуникации, кросс-медиа, общественное мнение, гражданское общество, глобализация.

*Стаття надіслана до редколегії 23.12.11
Прийнята до друку 10.01.12*